

Examenverslag van bedrijfseconomie vwo, eerste tijdvak 2022

Beste leerling,

In dit examenverslag voor leerlingen proberen we een zo goed mogelijk antwoord te geven op de volgende vraag: *In hoeverre was het examen te maken met behulp van de op de cursus behandelde kennis & vaardigheden?*

Om een zo duidelijk mogelijk verslag te maken, hebben we de vragen onderverdeeld in 4 categorieën.

- I. Algemene (niet vak gerelateerde) kennis & vaardigheden
- II. Alleen-kennis/aanpak-uit-de-cursus-vraag
- III. Een-stapje-extra-vraag.
- IV. Niet voorgekomen in de cursus

De eerste categorie doet een beroep op algemene basisvaardigheden, welke we bekend veronderstellen. Categorie II en III zijn vragen die op te lossen zijn met de kennis en vaardigheden die je op de cursus geleerd hebt. De laatste categorie vragen is op de cursus niet aan bod gekomen. In *bijlage 1*, achteraan dit document, vind je een nadere toelichting van deze categorieën.

Het is belangrijk om te beseffen dat deze categorieën niets zeggen over de moeilijkheidsgraad van een vraag. Een vraag die rechtstreeks op te lossen valt met kennis en vaardigheden uit de cursus (categorie II) kan best een pittigere opgave zijn dan een vraag die niet is voorgekomen tijdens de cursus (categorie IV).

Mocht je vragen of opmerkingen hebben naar aanleiding van dit examenverslag, dan horen we dit uiteraard heel graag! Je mag ons hier altijd over mailen op info@sslleiden.nl.

Met vriendelijke groet,

Hans Huibregtse

opgave	vraag	aantal punten	categorie vraag	
				toelichting categorie keuze:
1	1	2	I	Welke algemene kennis & vaardigheden kon je gebruiken? Bij deze opgave kon je jouw algemene redeneervaardigheden gebruiken. Als werknemers per uitgebracht advies betaald worden, is het logisch dat ze proberen zoveel mogelijk adviezen uit te brengen. Dit kan vervolgens ten koste gaan van bijvoorbeeld de kwaliteit per advies. De vraagstelling komt overigens niet overeen met het correctiemodel, aangezien er 'een argument' wordt gevraagd en er twee gegeven moesten worden om alle punten te krijgen. Er is echter een aanvulling op het correctievoorschrift gepubliceerd waardoor je nu de volledige punten krijgt voor één juist argument.
	2	3	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Om deze vraag te beantwoorden, kon je het stukje 'Prijs' uit de uitleg 'Omzet & kosten' gebruiken. Hierin is behandeld hoe je de kostprijs kan berekenen. Hier heb je op de cursus ook mee kunnen oefenen, bijvoorbeeld met opgave 71 of 90. Het was hier belangrijk om in je berekening mee te nemen dat er vijf hypotheekadviseurs werken bij Het Hypotheekhuis. Door nauwkeurig woorden uit je einddoel te markeren in de tekst, zoals besproken in het 'Stappenplan examensom', kon je dit stukje informatie snel vinden.
	3	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het deel 'Budgetresultaat' van de uitleg 'Resultatenanalyse' is de formule voor het verkoopresultaat behandeld. Deze formule kon je hier gebruiken om alle punten te scoren. Je hebt hier op de cursus ook mee kunnen oefenen, bijvoorbeeld met opgave 201.
	4	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het deel 'Budgetresultaat' van de uitleg 'Resultatenanalyse' is de formule voor het bezettingsresultaat behandeld. Deze formule kon je hier gebruiken om twee punten te scoren. Je hebt hier op de cursus ook mee kunnen oefenen, bijvoorbeeld met opgave 201 of 208. Je had hier je antwoord op vraag 2 nodig. In het 'Stappenplan examensom' is behandeld dat het belangrijk is om woorden uit je einddoel in je eigen antwoorden te markeren. Dit had je hier kunnen helpen om de constante kosten per uur te vinden.
2	5	3	I	Welke algemene kennis & vaardigheden kon je gebruiken? Het begrip 'gedifferentieerde marketing' is tijdens de cursus niet besproken, omdat dit begrip in de syllabus niet benadrukt wordt. Het is op dit moment nog onduidelijk of dit begrip tot de examenstof behoort.
	6	2	I	Welke algemene kennis & vaardigheden kon je gebruiken? Bij deze opgave kon je jouw algemene lees- en redeneervaardigheden gebruiken. Het belangrijkste verschil tussen de twee wijken (uit 'Informatiebron 2') is dat in Engelen het gemiddeld bestelbedrag per gezin per week hoger is. Dit kon je gebruiken voor een van je argumenten. In de bewering van Selma staat expliciet 'ondanks dat het percentage 65-plussers in West hoger is'. Hieruit kon je afleiden dat het percentage 65-plussers blijkbaar niet uitmaakte. Dit kon je gebruiken voor je andere argument. Op deze manier kon je hier alle punten scoren.

	7	3	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Bij deze vraag kon je het 'Stappenplan examensom' gebruiken. Hierin werd het belang benadrukt van het markeren van het woordje 'per' in de tekst. Hier had je bijvoorbeeld aan kunnen zien dat je het aantal inwoners nog moest delen door de gemiddelde gezinsgrootte, aangezien het gemiddelde bestelbedrag per gezin was gegeven. Ook kon je hier het deel 'Prijs' uit de uitleg 'Omzet & kosten' gebruiken. Hierin hebben we als examentip besproken dat na het woordje 'van' na een percentage altijd het getal komt waarvan je het percentage dient te nemen. Als je jouw einddoel nauwkeurig markeerde en deze twee tips volgde, kon je hier alle punten pakken. Door je einddoel nauwkeurig te markeren, zoals besproken in het 'Stappenplan examensom', kon je bijvoorbeeld zien dat je de 'wekelijkse opbrengst' kon berekenen en dus niet de opbrengst over april en maart.
	8	3	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Door in de balans alle posten een voor een af te gaan en in de tekst te zoeken naar die posten, zoals besproken in 'Stappenplan examensom', kon je hier alle punten scoren. Hierbij was het van belang om op te merken dat Selma, Idris en Marijke zoveel mogelijk wilden financieren met vreemd vermogen, maar tegelijk rekening moesten houden met de solvabiliteitsvoorwaarde. Door in de formule van de solvabiliteit een '?' of 'x' in te vullen bij het vreemd vermogen kon je de formule omschrijven om zo het vreemd vermogen te vinden. Deze tactiek is behandeld bij het stukje 'Overlopende posten' tijdens de uitleg 'Financiële verslaggeving'. Hier heb je ook mee kunnen oefenen tijdens de cursus, bijvoorbeeld bij opgave 27, 52 en 55.
	9	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Hier kon je de formule voor de afschrijvingskosten per jaar gebruiken. Deze formule hebben we behandeld in het stukje 'Afschrijving' van de uitleg 'Omzet & kosten'. Je hebt hier op de cursus ook mee kunnen oefenen, bijvoorbeeld bij opgave 76 of 94.
	10	2	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In het deel 'Break-even' van de uitleg 'Omzet & kosten' is behandeld dat de totale kosten uit variabele en constante kosten bestaan. Daarnaast hebben we ook besproken dat alleen variabele kosten veranderen als de afzet verandert. Deze informatie kon je gebruiken om de variabele kosten per product met behulp van de grafiek uit 'Informatiebron 4' te berekenen. Met een vergelijkbare opgave kon je ook op de cursus oefenen, bijvoorbeeld opgave 79. De extra denkstap die je hier zelf kon zetten, was inzien dat hier het verschil in totale kosten ('kostenverschil elektrisch ten opzichte van diesel') gedeeld door het verschil in afzet ('aantal kilometers per jaar') het verschil in variabele kosten per kilometer tussen de twee soorten auto's gaf. Vervolgens kon je die uitkomst af te halen van de variabele kosten per kilometer van de dieselauto. Op deze manier kon je hier alle punten scoren.

	11	4	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Bij deze vraag was het belangrijk om woorden uit je einddoel (de uitwerkbijlage) te markeren in zowel de tekst als in je eigen antwoorden, zoals besproken in het 'Stappenplan examensom'. Je kon hier je eigen antwoorden van vragen 7, 8, 9 en 10 gebruiken. Op het formuleblad dat je tijdens de cursus hebt gekregen, kon je vinden hoe je de EBITDA berekent. Dit kon je gebruiken om de kosten op de juiste manier te verdelen over de uitwerkbijlage. Met het berekenen van de EBITDA heb je ook kunnen oefenen tijdens de cursus, bijvoorbeeld bij opgave 26. Met het stukje 'Gemiddeld vermogen berekenen' uit de uitleg 'Balans & beoordelen' kon je de interestkosten berekenen, waarbij het belangrijk was dat je rekening hield met de aflossing op 1 april. In het voorbeeld uit dat stukje uitleg hebben we besproken hoe je dit kon doen. Ook kon je hier het deel 'Prijs' uit de uitleg 'Omzet & kosten' gebruiken. Hierin hebben we als examentip besproken dat na het woordje 'van' na een percentage altijd het getal komt waarvan je het percentage dient te nemen. Dit kon je gebruiken om de loonkosten te berekenen. Daarnaast kon het helpen om overal het woordje 'per' te markeren, zoals besproken in het 'Stappenplan examensom'. Hierdoor zag je dat je jouw antwoord kon vermenigvuldigen met het aantal weken per jaar, het aantal DGA's of het aantal uur per week.
	12	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Hier kon je het deel 'Winstverdeling' uit de uitleg 'Aandelen & obligaties' gebruiken. Hierin is besproken hoe bij een nv en bv het resultaat verdeeld wordt. In het stappenplan uit dit stukje uitleg kon je afleiden dat er twee keer belasting van het resultaat af gaat (vennootschaps- en dividendbelasting). Daarnaast kon je opmaken dat er vaak een deel van het resultaat naar de reserves wordt verplaatst.
3	13	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Tijdens de cursus is in de uitleggen 'Aandelen & obligaties' en 'Conversie & opties' besproken wat de kenmerken zijn van verschillende beleggingen. Aangezien 'aandelen' en 'opties' al in de vraag genoemd waren, bleef alleen 'obligaties' over als antwoord op deze vraag.
	14	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Tijdens de uitleg 'Opties' is behandeld wat het verschil is tussen een call- en put-optie. Dit stukje informatie kon je gebruiken om hier het eerste punt te scoren.
		2	IV	Niet voorgekomen op de cursus: De begrippen 'longpositie', 'shortpositie' en 'hedging' zijn tijdens de cursus niet behandeld, aangezien dit grotebakstof is.
	15	2	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In de uitleg 'Opties' is behandeld dat je een put-optie pas uitoefent als de beurskoers van een aandeel onder de uitoefenprijs komt. De eerste extra stap die je zelf kon zetten, was bedenken dat de uitoefenprijs daarom bij het omslagpunt van de grafiek lag. Op deze manier kon je bij deze opgave het eerste punt scoren. In de uitleg 'Opties' is ook behandeld hoe je het rendement op een optie kan berekenen. De formule hiervoor kon je gebruiken om een vergelijking op te stellen voor de optiepremie. De tweede extra denkstap die je hier kon zetten om de optiepremie te berekenen, was bedenken dat je een punt op het schuine deel van de grafiek kon gebruiken om deze formule in te vullen (bij het horizontale deel maakte je namelijk geen gebruik van de optie).
	16	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Opties' is een stappenplan behandeld om het rendement van een optie te berekenen. Dit stappenplan kon je hier gebruiken om het eerste punt te scoren. Voor het tweede punt kon je de examentip uit dezelfde uitleg gebruiken, waarin de formule voor het rendement in procenten stond.

4	17	1	IV	Niet voorgekomen op de cursus: Het erfrecht is tijdens de cursus niet uitgebreid besproken, aangezien dit grotebakstof is.
	18	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Tijdens de uitleg 'Financiële zelfredzaamheid' zijn de stappen besproken die je kan doorlopen om de schenk- en erfbelasting te berekenen. In deze stappen staat dat je rekening moet houden met zowel de vrijstelling als het belastingpercentage dat geldt voor de ontvanger. Deze informatie kon je gebruiken om hier beide punten te pakken.
	19	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Hier kon je de examentip uit de uitleg 'Financiële zelfredzaamheid' gebruiken. Daarin stond dat het voordeel van een periodieke schenking is dat de vrijstelling elk jaar van het geschonken bedrag af gehaald mag worden, waardoor je minder belasting betaalt. Met deze informatie kon je de vraag volledig beantwoorden.
	20	3	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Aan het begrip 'contante waarde' kon je afleiden dat je hier de uitleg 'Samengestelde interest' kon gebruiken. Aangezien hier hetzelfde bedrag jaarlijks wordt geschonken, kon je het stukje 'Meerdere stortingen/opnames' uit deze uitleg toepassen. Met behulp van een tijdlijn, zoals beschreven in het stappenplan van die uitleg, kon je de contante waarde van de schenkingen berekenen. Daarna kon je het ezelsbruggetje 'LEUC' uit het 'Stappenplan examensom' gebruiken om een conclusie te trekken over welke keuze beter is. Op deze manier kon je hier alle punten scoren.
	21	1	I	Welke algemene kennis & vaardigheden kon je gebruiken? Bij deze opgave kon je jouw algemene lees- en redeneervaardigheden gebruiken. Vlak boven de vraag staat vermeld dat een schenking wordt gezien als een erfenis die je te vroeg krijgt. Daardoor kreeg Sander €80.000 minder dan de helft van de erfenis. Je had hier jouw eigen antwoord op vraag 17 nodig, zodat je wist over hoeveel erfgenamen de erfenis verdeeld werd.
5	22	2	I	Welke algemene kennis & vaardigheden kon je gebruiken? Bij deze opgave kon je jouw algemene leesvaardigheden gebruiken. In 'Informatiebron 7' stond vermeld welke voordelen ('opbrengsten') plaatsers van klussen ontvangen bij gebruik van Klusstudent en de moeite ('kosten') die ze moeten doen om een klus te plaatsen. Met deze informatie kon je de vraag volledig beantwoorden.
	23	3	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Bij deze opgave kon je de formule voor de break-evenafzet gebruiken die behandeld is in het stukje 'Break-even' tijdens de uitleg 'Omzet & kosten'. Daarnaast kon je ook de formule voor de dekkingsbijdrage gebruiken, die ook in hetzelfde stukje uitleg stond. Met deze twee formules kon je de eerste twee punten scoren. In deze uitleg is ook besproken wat de break-even afzet betekent, en aan de hand daarvan kon je concluderen dat er sprake was van een positief resultaat. Op deze manier kon je ook het laatste punt scoren bij deze vraag.
	24	2	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? In het deel 'Break-even' van de uitleg 'Omzet & kosten' is besproken dat de variabele kosten mee stijgen of dalen als de afzet verandert, en constante kosten niet. De extra denkstap die je hier zelf kon zetten, was bedenken dat het hebben van veel constante kosten een probleem kan zijn als de afzet lager uitvalt dan verwacht, omdat je altijd een bepaalde minimumafzet nodig hebt om je constante kosten te dekken.
	25	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Bij deze opgave kon je de formule uit het deel 'Afschrijving' van de uitleg 'Omzet & kosten' gebruiken. Uit die formule kon je opmaken wat er met de afschrijving per jaar gebeurt als de restwaarde of de levensduur ('afschrijvingstermijn') verandert.

	26	2	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? Om deze vraag te beantwoorden, kon je gebruik maken van het formuleblad dat je tijdens de cursus hebt gekregen. Hierop stond dat in het resultaat na belasting de afschrijvingskosten al doorberekend zijn. De eerste extra denkstap die je hier zelf kon zetten, was bedenken dat het resultaat voor belasting groter was, omdat de afschrijvingskosten kleiner waren. Aangezien deze twee veranderingen even groot waren, had dit geen invloed op de cashflow. De tweede extra denkstap die je kon zetten, was bedenken dat een groter resultaat voor belasting voor een hogere belasting zou zorgen. Hierdoor daalde de cashflow na belasting uiteindelijk.
	27	2	I	Welke algemene kennis & vaardigheden kon je gebruiken? Bij deze opgave kon je jouw algemene redeneervaardigheden gebruiken. Je kon bedenken dat Paul en Osman naast geld ('vermogen') ook andere zaken in hun bedrijf brengen, zoals kennis, vaardigheden en het aantal uren dat ze werken.
6	28	3	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Bij deze vraag had je de formule voor de RTV nodig, die behandeld is tijdens de cursus in de uitleg 'Balans & beoordelen'. Om het gemiddeld totaal vermogen te berekenen, kon je het deel 'Gemiddeld vermogen berekenen' uit deze uitleg gebruiken. Soortgelijke vragen waar je tijdens de cursus mee kon oefenen zijn 38 en 40-41.
	29	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Hier kon je de examentip uit het stukje 'Soorten kengetallen' van de uitleg 'Balans & beoordelen' gebruiken. Daarin stond dat een slechte solvabiliteit (de verhouding tussen het eigen en vreemd vermogen van een bedrijf) betekent dat het bedrijf een verhoogde kans op een faillissement loopt. Dit betekent dat ze hun schulden niet terug kunnen betalen. Het gevolg hiervan is dat het bedrijf meer interest moet betalen, zoals vermeld staat in de examentip. Met behulp van de formule voor de IVV, waarin de interestkosten voorkomen, kon je jouw beredenering afmaken. Deze formule stond op het formuleblad dat je tijdens de cursus hebt gekregen.
	30	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Voor deze vraag kon je de formule voor de IVV gebruiken, die op het formuleblad stond dat je tijdens de cursus hebt gekregen. In deze formule stonden de interestkosten en het gemiddeld vreemd vermogen. Echter, er werd alleen maar interest betaalt over leningen en niet over ander vreemd vermogen, zoals is besproken in de uitleg 'Lenen'. Dit kon je afleiden aan het feit dat in de balans alleen bij de post 'Onderhandse lening' een interestpercentage was gegeven.
		63		

verdeling per categorie:

categorie	aantal punten	percentage
I	12	19%
II	40	63%
III	8	13%
IV	3	5%
	63	100%

In hoeverre was het examen te maken met behulp van de op de cursus opgedane kennis & vaardigheden?

Dit gold voor: 95% van de vragen (namelijk categorie I, II en III).

Bijlage 1: Toelichting categorieën

Categorie I: Algemene (niet vak gerelateerde) kennis & vaardigheden

Dit betreft de volgende vragen: vragen waarbij een beroep wordt gedaan op algemene kennis & vaardigheden. Dit zijn kennis & vaardigheden die niet zijn opgenomen in de eindtermen in de syllabus.

Categorie II: alleen-kennis/aanpak-uit-de-cursus-vraag

Dit betreft de volgende vragen:

- Vragen die letterlijk voorkomen in de uitleg (in de uitleg of in een klassikaal voorbeeld);
- Vragen die letterlijk met een stappenplan op te lossen zijn;
- Vragen die vergelijkbaar zijn met opgaven uit de opgavenbundel die vrijwel altijd worden opgegeven door de hoofddocent;
- Theorievragen die niet worden behandeld op de cursus, maar die we je van tevoren via de vakkenpagina geadviseerd hebben te leren (uit bijv. Samengevat);
- Vragen die vergelijkbaar zijn met vragen uit de voorbereidende opgaven.

Categorie III: een-stapje-extra-vraag

Dit betreffen vragen waarbij je, de naam zegt het al, een stapje extra moet zetten. Oftewel: je moest je kennis en vaardigheden behandeld tijdens de cursus combineren met een stukje 'inzicht'. Bijvoorbeeld:

- Je moet net even buiten het stappenplan om denken;
- Je moet informatie uit de tekst halen om een bepaalde variabele voor een formule of berekening uit te rekenen.

Categorie IV: niet voorgekomen op de cursus

Dit betreft de volgende vragen:

- Vragen over grotebakstof (examenstof die niet behandeld is tijdens de cursus). De stof is niet voorkomen in de standaard opgegeven opgaven, de voorbereidende opgaven of opgegeven stof op de vakkenpagina.
- Vragen waarvan je redelijkerwijs niet kon vaststellen dat het om een op de cursus behandeld concept in een andere context gaat.